

NOVI ROD

LETO IV.

JULIJ 1924

ŠTV. 10

V S E B I N A 10. Z V E Z K A:

Igo Gruden: NAŠA NADICA	Stran 145
Pastúškin: BRZOJAV	„ 145
Josip Ribičič: ZAVRATNE POŠASTI: 10. Treska — kralj. (Z lesorezom B. Jakca.) (Konec)	„ 146
Ivan Zorec: LJUBEZEN	„ 149
—: OSA (S slikami)	„ 155
ZRNCA	„ 157
KOTIČEK MALIH	„ 159

Na tretji strani platnic: M. Maleš — JANEZ TRDINA (lesorez.)
Naslovna stran: ČREŠNJE — zlepil Zdenko Mermolja, učenec
osnovne šole v Dobravljah.

Novi rod izhaja prve dni vsakega šolskega meseca ter stane na leto 10 L; za pol leta 5 L; za četrt leta 2·50 L; posamezne številke so po 1 L. V inozemstvu 12 L letno. — Odgovorni urednik: Josip Ribičič. — Uredništvo se nahaja v Trstu, ulica Fabio Severo 25. - Uprava: „Novi Rod“, Trieste - San Giovanni, Casella postale. Upravnica za Jugoslavijo: Milica Prunkova, Ljubljana, Karlovska 21. Last in založba „Zveze slovanskih učiteljskih društev“ v Trstu.
Tisk tiskarne „Eдинosti“ v Trstu.

Naša Nadica.

Mi imâmo Nadico,
 Nada ima bradico,
 bradica pa jamico :
 ko čez lica smeh se prede
 vanjo zlati pliček sede,
 nič ne žvižga, nič ne poje,
 stresa le peroti svoje,
 stresa jih za — mamico ...

Igo Gruden.

Brzovjav.

Pred oknom nam je brzovjav
 nategnil svoje citre,
 po njih brné do vseh daljav
 novice važne, hitre.

Na strune ptički sedajo,
 prestrezajo novice
 in druge v nje zapredajo
 njih kljunčkaste glavice.

Pa pride mrk in moker čas
 in burja v citre sune
 in milo toži njihov glas
 in trgajo se strune.

Zvedri se. Kaplje še po njih
 iskrijo se, drsijo
 in vsako žarek zlat in lih
 si vzame za kočijo.

Kočijice pa brzih nog
 hitijo doli v mesto —
 ojoj, gorjé: mogočen drog
 prevrne jih na cesto.

A svetlim žarkom se ne stró
 lobanjice in noski,
 vsi celi šinejo v nebó
 in zlati in gosposki.

Pastúškin.

ZAVDATNE " JOSIP. DOŠAŠTI. RIBIČIČ

10. TRESKA — KRALJ.

Ko se je Treska rešil dostojanstvenega nasprotnika, je udobno sedel na prestol in velel: «Naj stopijo k prestolu zastopniki stanov, mest in dežel, da nam poročajo o delu bakterij v preteklem letu!»

Bandera so se zganila in zastopniki so se drug za drugim razvrstili pred prestolom.

Najprej je stopil pred kralja bakterij z bandero, na katerem so bili naslikani rudniki. Poročal je:

«Mogočni gospod in kralj! Jaz sem zastopnik vseh bakterij, ki širijo slavo svojega rodu med delavci v rudnikih, med kovinarji in sploh med vsemi, ki imajo opravka s kovinskim prahom, našim zaveznikom. Od vseh, v preteklem letu umrlih ljudi našega delokroga, je bila natančno polovica takih, ki smo jih mi uničili.»

Nato je pristopil drugi bakterij. Na njegovem banderu je bilo naslikano mizarstvo in tesarsko orodje. Dejal je:

«O mogočni kralj! Pred tvojim obličjem stoji odposlanec, ki ga pošiljajo bakterije, živeči med tesarji in mizarji. Od vsakih sto umrlih tesarjev je umrlo za jetiko trideset in devet, od vsakih sto mizarjev pa šestdeset in eden, ker smo bili njihovi gostje.»

«Zakaj tesarjev tako malo?» je vprašal Treska.

«Zato ker delajo po večini na zraku, ki je naš sovražnik, in pa ker se njihovo delo tako ne praši kot mizarstvo.»

«Naslednji!» je velel kralj.

Pristopil je bakterij z banderom, ki je nosilo v sredi velik čopič.

«Od sobnih slikarjev prihajam!» je dejal. «Od sto mrtvih je štirideset in sedem naših.»

Sledil mu je tovariš, ki mu je gledala z bandera stara, raztrgana knjiga.

«Živim med knjigovezi!» se je pobahal. «Od sto mrtvih, je umrlo zaradi nas šestdeset in tri.»

Nazadnje je pristopil še shujšan bakterij pred kralja. Na njegovem banderu so se komaj še poznali obrisi peresa, čopiča in dleta.

«Kralj!» je kratko dejal shujšani banderonosec, «pridružil sem se stanovom, ker ne vem kam spadam! Družim se s takozvanimi umetniki.

Mislím, da ga ni umetnika na svetu, ki bi ga jaz osebno ne poznal! Skoro vsakemu zaprem jaz oči!»

«Kako to?» se je razveselil Treska.

«Tako pač! Žive skoro samo od zraku, pa ne od čistega. Njihov zaslužek je majhen, ker se njihovo delo ne da ne obleči ne pojesti. In tudi zato, ker jih drugi ljudje imajo rajši po smrti nego v življenju. Ko umre umetnik, naberejo toliko zanj, da bi s tem živel lahko sto let.»

«Ne bodi zaraditega nič bolj usmiljen z njimi! Ne prizanašaj jim!» je opomnil kralj Treska.

«Saj ne bom, četudi se pri njih ne zredim! A rad jih imam in nikoli se od njih ne bom ločil!»

In bakterij je skrbno ovil svoje raztrgano bandero okrog strohnelega droga in stopil med druge.

«Zastopniki mest, naprej!» je velel Treska.

Pristopil je bakterij z banderom nekega mesta.

«Meščan sem, milostljivi gospod. Največ dela imam z otroci. Koliko sem jih uničil v preteklem letu, ne vem. Živim v velikem mestu. A izračunal sem, koliko jih je okuženih od nas. Račun je tak: pri dve leti starih 9, pri 4-letnih 27, pri 6-letnih 51, pri 10-letnih 71, pri 14-letnih pa 94 od sto.

Še je pristopil suh bakterij z velikim banderom. Vse polno čudnih reči je bilo še raztresenih po njegovem banderu: velika žoga, veslo, skiji in mnogo drugega.

«Kdo si?» je vprašal Treska.

«Oh, sem in nisem! Živim in ne živim! Izbral sem si ljudi, ki jim ne morem do živega! Hočem jih moriti, pa gre meni za življenje! Polovico življenja se borim, da pridem do njih, drugo polovico pa, da se jih rešim!»

«Kdo so?»

«Ljudje so, ki negujejo svoje telo; ki si utrjujejo mišičevje in ki so se zakleli, da nas uničijo!»

«Zakaj se ukvarjaš z njimi, če so močnejši?» se je razhudil mogočnik Treska. «Raztrgajte bandero; odstranite visečega dostojanstvenika in obesite na pajčevino tega nepotrebne bakterija, ki nezmislno izgublja svojo moč!»

Zgodilo se je po njegovem povelju: Bandero so uničili in bakterija obesili.

Tedaj je Treska-kralj vstal in dejal:

«Podložniki moji! Kraljestvo bakterij! Kdor je hotel videti, je videl, kdor je hotel slišati, je slišal!

Naše dosedanje delo je veliko, pa bi bilo lahko še večje; ubijali smo, a ubijali brez smotra! Koliko bakterij je šlo s tega sveta po nepotrebem? Nešteto! Kolike so koristi, ki bi jih bili lahko ti bakteriji doprinesli svojemu rodu? Nepregledne!

O kraljestvo bakterij! Stopi na pravo pot! Ravnaj se po izkušnjah svojega novega vladarja in po naukih v besedah banderonoscev! Ne sili v nepotrebne nevarnosti! Izogibaj se dežele, ogni se solncu in čistemu zraku in ljudi, ki žive v njem! Tudi oni pridejo na vrsto, ko bo čas! Prihranimo si jih za tisti dan, ko bo naš rod mogočnejši, ko se bodo vnuki naših vnukov pomiljardili!

Pustimo jih, naj se zazibajo v brezskrbnost in zaženimo se z vso silo na drugi del človeške družbe. Na tisti del, ki ga vidim pred svojimi proškimi očmi

O podložniki, o ljudstvo bakterij! Negledna je vrsta, ki jo gledajo moje oči! V vrstah hodijo ljudje, v tla gledajo, izsušena so njih telesa, nekateri nosijo berglje, drugim visi ob strani prazen rokav, tretji imajo obvezane oči. Trudni so, a ne počivajo, ne počivajo! Pred njimi jaha na vrancu suha ženščina vihrajočih las... To so junaki z bojno furijo, ki se vračajo iz boja. —

Še druga armada gre svojo trudno pot pred mojimi očmi! Še nepreglednejše so vrste, še številnejše! To niso bolna telesa, zdrava so, a izmučena in s capami pokrita. Očetje so vmes, otroke vodijo in jih tolažijo in jim lažejo o bodočnosti; in matere so, ki stiskajo dojenčke v naročju in jim šepčejo pravljice o mleku, o namočenem kruhku... Pred vrsto pa gre svojo pot črno oblečena žena. Suha je, da ji klopočejo kosti v členkih; visoka, da ji senca sega preko vse vrste... To je lakota s svojo čredo!

O mogočno ljudstvo! To so tvoje žrtve! Nje običji in zmagalo boš! Zalezuj jih, kamorkoli krenejo, ne zamudi ne minute ne sekunde. Ne čakaj, da stopijo iz vrst. Začni pri najmlajših — ti so najmanj odporni!

Idite, podložniki, idite! In vsak naj misli, da ne dela zase, ampak za svoj rod! Idite in čez leto in dan se vrnite, da precenimo svoje moči!»

Tako je govoril Treska in sedel na prestol.

Bakcili pa so šli in se ravnali po njegovih besedah.

IVAN ZOREC:

LJUBEZEN.

Nekje je živel mlad kralj in zelo srečno vladal bogatemu in mogočnemu kraljestvu. V znak svoje kraljevske časti in oblasti je nosil na glavi zlato krono.

Krona je bila okrašena z dragimi kameni in posuta z biseri. Iz nje je žarela čudovita luč. Svetloba te žive luči je na daleč, bi dejal, po vsej državi svetila, v njej je bila skrivnost sreče in blaginje za vse državljanje.

Kralj je to vedel; zato jo je varoval in se bal zanjo, da si je še v postelji ni upal vzeti z glave.

Svetla krona pa ga je vendarle tiščala in odgovornost zanjo vznemirjala.

Nekoč je ob mraku sédel v čoln in se sam vozil po jezeru, ki je ležalo za kraljevskim gradom. Večer je bil prijetno hladan, ponočne sape so milo pihljale, jezerska gladina se je nežno kodrala s tihimi valčki, luna zvezde so se gizdavo ogledavale v globokih vodah.

Lepota večera je prijetno božala mladega kralja, živi blesk prekrasne krone je žarko plamtel v noči in po vodi.

«Oh, ko bi imel kraljico,» je premišljal mladi kralj, «pa bi ji posadil krono na glavo, a sam bi se ji brez skrbi zanjo naslonil v naročje, da bi kaj prav lepega sanjal...!»

Zakaj ni imel kraljice?

Zato ne, ker ni še spoznal nobene zadosti blage in dobre device, ki bi ji mogel zaupati dragoceno krono; zato ne, ker so kraljične, ki so mu jih ministri svetovali, vse strmele samo v krono, hrepenele le po kraljevski časti, a njega skoraj še pogledale niso. Ob tem spominu se je kralj tudi ta večer vnovič priveril, da je ne bo nosila njegove skrivnostne, prekrasne krone nobena ničemurna in oblastna ženska.

Take misli so segale v srce mlademu kralju, ki ga je krona tiščala in vznemirjala in ki ni imel kraljice, da bi mu jo pomagala nositi.

Počasi je veslal po mirnem jezeru in bil hudo otožen.

In večerni hlad je bil prijetno hladan, ponočne sape so milo pihljale, luna, zvezde so se gizdavo ogledovale v globokih vodah.

Kar se je iz globin pognala povodna vila, plavala v širokih, zmerom bolj se ožečih krogih okoli kraljevega čolna, — plavala in poltiho pela prekrasno in čudovito sladko pesem.

Kralj je izpustil vesla, poslušal premilo pesem, strmел v vilo, pozabil nase in skoraj celo na krono in drhtel v neznansko prijetnem nemiru.

Vila se je do pasa vzpela iz vodá in prikupno smehljala strmečemu mlademu kralju. Dolgi zlati lasje so jo ovijali kakor plašč in ji pobleščavali v silni luči kraljeve krone.

Kralj je strmel, strmel in v sladkem trepetu vprašal, ko je vila utihnila:

«Kdo si, prelepo bitje?»

Ali vila se je še slaje smehljala, ni odgovorila, priplavala čisto k čolnu, z velikimi, sinjimi očmi zvesto in proseče gledala strmečega kralja in se mu milo smehljala.

«Kaj bi rada, krasotica?» je še vprašal kralj.

«Krono —!» je odgovorila, kakor bi zazvončkali sami srebrni zvončki. «Tvojo krono, o kralj!»

Kralj se je zresnil in rekel:

«Zahtevaj, kar hočeš, ali krone, glej, ti ne morem dati.»

Krasotica se je glasno zajokala, da je šlo kralju kakor nož boleče v srce, in ob tisti priči potopila.

Kralj bi jo bil še rad videl in je čakal, čakal, — pa je ni bilo več.

Samo neznansko prijeten nemir, vzdih tihega ponočnega vetra pa medli, zaspani soj lune in zvezde so šli s kraljem, ko se je zavedel in odvesljal h kraju.

Drugi večer je bil kralj spet na jezeru. Na nobeno kraljično ni mislil, nobene si ni želel za kraljico, v srcu mu je bila povodna vila in v spominu njena čudovito sladka pesem...

Veslal je po jezeru. Vse misli so mu bile pri vili, njo so mu iskale vroče oči. S seboj je imel lepo zlato verižico.

A večerni hlad je bil prav prijetno hladan, ponočne sape so zelo milo pihljale, jezerska gladina se je prenežno kodrala v porednih valčkih, luna in zvezde so se vse naenkrat umivale in gízdavo ogledovale v globokih vodah.

Kralj se je nestrpno oziral in luč prekrasne zlate krone mu je živo gorela v tiho noč in po vodi.

Naenkrat se je čisto blizu čolna sunila iz vodnih globin prelepa vila in premilo zapela, a v sinjih očeh in po vsem obrazu se ji je igral sladak in zapeljiv smehljaj.

Kralj se je veselo vznemiril. Ko se je vila tikoma ob čolnu spet do pasa dvignila iz vode, ji je naglo obesil zlato verižico okoli vratu in se ji zadovoljno nasmehnil.

«Glej, božanska krasotica, zlato verižico sem ti prinesel —, zapoj mi zdaj v koprneče srce!»

Vila se je še slaje smehljala, nagnila zlatolaso glavo nekoliko postrani in na prsi, zapeljivo pogledavala mladega kralja in mu pela, da mu je koprnelo srce in vrela kri.

«Kaj bi še rada, krasotica čudovita, ki tako lepo poješ?» je drhtel in vprašal, ko je vzdihnila in so ji oči obstale na njegovi zlati kroni.

«Krono, tvojo krono, o kralj!» je vzdihavala, se nagnila v čoln in iztezale prelepe bele roke.

Kralja je stisnila za srce huda bolečina in ga obenem pobožala mameča milina. Z obema rokama si je še tesneje pritisnil krono na glavo in otožno rekel:

«Glej, draga si mi, verižico sem ti prinesel; zahtevaj še, kar hočeš, ali krone, krone ti res ne morem dati!»

Prelepa vila je premilo zaihtela, da je šlo kralju po vseh kosteh, in se naglo potopila.

Kralju je bilo hudo za vilo. Čakal je, ali se še prikaže; ko pa je le ni bilo in ni bilo več, je razburjen in otožen veslal domov.

Iz ločja ob bregu je naenkrat stopil preden star puščavnik in ga posvaril:

«O kralj, varuj se lepe vile! Ne hodi ob večernih urah na jezero, če ti je mar kraljevske krone!»

Ali kralj se je že tako navadil vile, da ni mogel strpeti, ko se je prihodnji dan znočilo, in je spet veslal po jezeru.

Tisto noč pa je veter močno pihal in dvigal jezne valove, nebo je bilo temno, lune ni bilo in le malokatera zvezda je utegnila pomežikniti izza oblakov.

No, kralj se ni bal nevihte, le hrepeneče je gledal po silovitih valovih, luč iz njegove zlate krone jih je obsevala, bele vodne pene so pršele v čudovitem blesku.

«A kje je vila?» se je kralju oglašalo srce. «Zakaj je ni, da bi mi pela?» jo je klicala duša.

Valovi so naenkrat še silneje zabučali, iz njih je priplesala prelepa vila, prav ob čolnu je obstala in zapela še lepše, še nežneje, še dosti slaje ko kdaj poprej. Bila je prekrasna. Dolge zlate lase ji je dvigal veter, biseri so bili vpleteni vanje, bele povodne rože so jih prepregale; okoli vitkega belega vratu ji je visela kraljeva zlata verižica, smehljal ji je bil zapeljiv in omoten, da je mladi kralj ječal od koprnenja, a sinje vilinje oči so strmele v kraljevo krono, roke so ji segale po njej...

Tam daleč na bregu je stal stari puščavnik, mahal z rokami in glasno svaril in klical kralja.

Ali kralj ga ni videl, ni slišal; z vročimi očmi je gledal le lepoto prekrasne povodne vile in z vsem koprnečim srcem poslušal njeno premilo pesem.

Bolj ko jo je gledal in bolj ko jo je poslušal, bolj je bučalo viharo jezero, bolj se je sklanjala h kralju v čoln vila in nežneje, slaje, omamneje je pela v drhteče srce zamaknjenemu kralju. Počasi se je dvignila skoraj čisto iz valov in se prav od blizu sklonila h kralju; pesem ji je bila tako mila in mehka, da je kralj od blaženosti zamižal...

In zdaj se je prelepa povodna krasotica presrečno nasmehnila, odsekala mamečo pesem, naglo segla po zlati kraljevi kroni in se z njo potopila na dno jezera.

Kralj je poskočil, strahoma se prijel za glavo, pa krone ni bilo in ni bilo. Z njo se je utrnila njena živa luč in tema je bila povsod.

Od obupa, jeze in žalosti se je bridko razjokal. Še s temnega, oblačnega neba so začele pršeti deževne kaplje.

Na bregu je jadikoval stari puščavnik:

«Gorje, stokrat gorje, o kralj, zdaj si ob krono! Ne solnce ne luna ne zvezde ne bodo več sijale, le mrak bo tiščal po vsej deželi! Gorje, stokrat gorje, o kralj...!»

Kralj je molčé hitel v grad, bdel od skrbi in čakal jutra, solnca in čudeža, ki bi mu pomagal do krone. Ali mrak se ni umeknil, luč solnca, lune, zvezd se ni prižgala; le noč, dolga noč je gluho molčala od kraja do konca vse države.

Cvetje je ovenelo, ptiči so utihnili, drevje in grmovje se je usušilo, ljudstvo je poniglavo hodilo in se pretipavalo v moreči temi.

Ali na dnu jezera je gorela čudovita svetloba in tja do brega je segal nje žar, še malo čez.

To je bila čudovita luč iz prekrasne zlate kraljeve krone.

Kralj se je venomer vozil po jezeru in klical in rotil vilo.

Vila je zadovoljno počivala v kristalnem gradu na dnu jezera, na glavi je imela kraljevo zlato krono, v bleščeči luči so se ji lesketali zlati lasje; slišala je obupanega kralja in se ga ni usmilila.

Ubogí mladi kralj, ali zate res ni več tolažbe?

Ko je nekoč spet prišel k jezeru, je zagledal lepo mlado deklico. Prala je perilo in žalostno pozdravila žalostnega kralja.

«O, če bi ti mogla pomagati, nesrečni kralj, kako rada bi dala zate svojo srčno kri!» je vdano rekla.

«Meni ni pomoči in brez krone ne živeti,» je kralj vzdihnil in počasi odšel v grad.

Deklica je gledala za njim in se razjokala, ker mu ni mogla, ni znala pomagati.

Iz ločja pa je stopil tisti stari puščavnik.

«Ne jokaj se, deklica!» jo je ogovoril. «Povem ti, kako bi kralju lahko pomagala.»

«Kaj naj storim? Vse bi storila! Samo povej brž, sveti mož!»

Puščavnik je potegnil izpod obleke ostro bodalo.

«Tu imaš bodalo,» je rekel. «Preden kralj spet pojde na jezero, da bi dobil krono, se zabodi v srce. Ko ti bo srčna kri tekla v jezero, bodo valovi prinesli predte kraljevo zlato krono.»

Deklica je popadla bodalo, ga skrila v nadržje in stekla domov. Malo pred kraljem je prišla k jezeru, se nagnila nad vodo in zabodla naravnost v srce.

Ko ji je vrela kri iz srca in kalila jezero, so zašumeli in zapljuskali valovi, je zaplesal vihar, so se raztrgalj oblaki in je posijalo zlato solnce.

Po vsej državi so zvonovi sami od sebe zapeli, ovenelo cvetje je pogvalo nove popke, drevje in grmovje je ozelenelo, ptiči so se prebudili in veselo življenje je zaplalo povsod.

Kralj se je začudil in stekel k jezeru.

Jezerski valovi so počasi nesli pred umirajočo deklico zlato kraljevsko krono.

Kralj je z drhtečimi rokami segel po njej in si jo posadil na glavo in zdelo se mu je, da luč, ki je gorela iz nje, še nikoli ni bila tako živa in plamteča.

Zdaj je prihital iz ločja tisti stari puščavnik, nalovil v zlato posodo še vroče dekličje krvi in ji jo vlival v zevajočo rano. In rana, ki jo je še naglo pokrtil z neko zeljo, se je vpricho zacelila.

Kralj je ginjen pokleknil pred blago, dobro deklico in jo prosil:

«O, bodi moja kraljica, nosi tudi ti mojo zlato krono, da bo luč dobrote in lepote v državi!»

Deklica je sklonila glavo in se nasmehnila, a kralj je vstal, si vzel z glave prekrasno zlato krono in jo posadil na glavo svoji kraljici.

O s a.

Bilo je nekega solnčnega popoldne v marcu.

Solnčni žarki so pokukali v duplo stare hruške in poizkušali vzbuditi pestro družbo, ki si je bila tu poiskala zavetja v hudi zimi. V duplu sta bili dve osi, ki ste se bili zagrizli s svojimi čeljustmi v prepereli les, da ne bi sredi zimskih sanj padli iz gorkega zavetja; bila je tu tudi stonoga, ki se je bila stisnila v malo razpoko, da ne bi prišel mraz do nje; bila je tu tudi mala polžica (polževa hišica). Solnce je najprej vzbudilo stonogo. Njeno telo je vztrepetalo, se izvilo iz razpoke, njene tipalnice so pobožale telo in pogladile ude in ni minula minuta, pa je stonoga zbežala iz dupla. Brez slovesa je šla — bila je zelo lačna.

Kmalu po njenem odhodu se je zganila ena izmed os. Njene čeljusti so odnehale, nagubane perutnice so se razprostrle in pričelo se je skrbno čiščenje in gladenje. Ko se je osa dodobra osnažila in poizkusila perutnice, je potrepljala spečo tovarišico s tipalnicami po telesu, a ko se sestra ni zganila, je odletela v solnčno pomlad.

Njena sestra in polž pa ste spali dalje.

Prespali sta sneg, ki je zapadel par dni pozneje, in prespali sta ves april.

A prišel je maj in solnce je zapeklo tudi v hruškino duplo. Zrak je dišal po vijolicah, trobenticah in hruškinem cvetju. Tedaj se je tudi druga osa vzbudila. Osnažila se je in odletela. Tudi mali polž je pokukal iz svoje hišice in iztegnil svoje rožičke. Ali koj se je spet skrila — splašila ga je senca ose, ki je odbrnela na prosto.

Osa pa je odletela v zlato jutro. Ali preveč je bila lačna, da bi izgubljala čas z uživanjem majske lepote.

Njen pogled se je ustavil na velikim, kosmatem pajku, ki je stal na preži. V njegovo bližino je pribrenčala debela muha in sedla oblastno na bilko, da si ogleda svet. Njo si je bil pajek izbral za južino. Že se je pripravil, da zgrabi plen, ko se osa bliskovito zažene vanj in mu z dobro namenjenim pikom v mozeg odvzame vse moči. Pajek se je zvil, se pretegnil in obležal na tleh. Tedaj skoči osa še enkrat nanj in ga začne jesti. Muha, ki se v začetku od strahu ni mogla geniti, odbrenči, da pove svojim tovarišicam, da sta se močna osa in grozen pajek stepla zaradi nje.

Medtem je osa požrla pajka. Obrisala si je usta, pogladila perutnice in odletela na bližnji travnik. Tam je rasla kopriva. Med je vabljivo dišal iz njenih cvetličnih čaš. Osa je sedla v cvet in poizkušala priti, s svojim rilčkom do medice. Ali morala bi imeti čmrljev rilček, da bi dosegla slaščico. A osa si v takih slučajih zna pomagati. Zlezla je iz cveta in pregrizla čašo od zunaj. Tako si je odprla pot do sladkega vinca. V dolgih požirkih se je napila sladke tekočine.

Ko je bila čaša prazna, je osa odletela, kajti imela je še mnogo dela. Ni bila namreč navadna osa — delavka, ampak kraljica. Zletela je proti gozdnemu parobku in iskala križem — krajem po tleh. Nenadoma je sredi poleta obstala. Ob trnišču je zijala v zemlji temna odprtina. Bil je vhod v bivališče polske miši. Osa je nekaj časa krožila nad luknjo, potem pa se je pognala v njo. Čez minuto se je vrnila in privlekla na dan telo mrtve ose. Našla jo je bila tik za uhom, bila je njena sestrice, katera je bila prezgodaj zapustila hruškino duplo; pozni sneg jo je bil umoril.

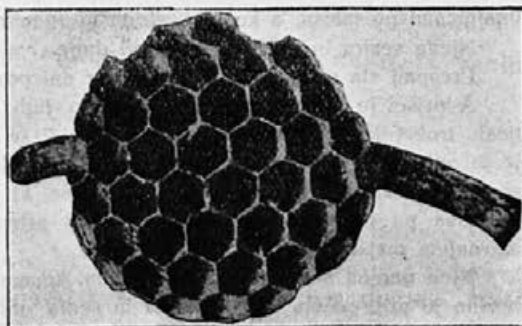
Živa osa ni dolgo žalovala — zvekla je suho telesco do prve bilke in jo vso pokrila z drobci zemlje, ki jo je med čeljustmi prinašala iz mišje luknje. Ves popoldan je delala. Ko je delo dovršila je stal pod bilko mal griček — sestrin grob.

Od ropota in brnjenja se je vzbudila tudi poljska miš. Vzraavaala se je, prisluhnila in si s sprednjimi nogami pomencala zaspane oči. Še je prisluhnila, a ko brenčanja ob vhodu le ni hotelo biti konec, je šla, da pogleda kaj je. Ko pa spozna oso, se tako hitro umakne v svoj rov, da bi bila kmalu stopila na črva, ki je lezel iz zemlje. Skrila se je v kot in sklenila da zazida rov in si izkoplje nov izhod. Zakaj osinega pika se je hudo bala.

Osa pa se ni zmenila za miškino jezico. Osvojila si je rov ob vhodu in tekala dan za dnem vanj in iz njega. Kaj je delala? V bližini je rasla mala jablana, katere deblo je bilo podprto s kolcem. Na zgornjem delu je bil kolček že preperel. Na to strohnelo mesto je osa letala. S svojimi močnimi čeljustmi je trgala treščice, jih v ustih zdrobila in prežvečila, jih zmesila s slinami v močnatu sluzo. S to goščo v ustih je takoj odletela v svoje novo bivališče. Tik za vhodom je visela od stropa za prst debela korenina. Nanjo je osa prilepila goščo. Ko se ta snov posuši, se strdi in je podobna lepenki.

To je nekak kitin, ki je zelo podoben snovi iz katere sestoji oprsje in golenke žuželk. Kapljo za kapljo te lesne kaše je vse prenašala v svoj dom. In kmalu visi s korenine tenka lepenkasta vejica. Na lepenkasto vejico namoči nove snovi in jo razširi v ploščat vodoraven krog ter izdela na spodnji ploskvi štiri male šesterostranične celice.

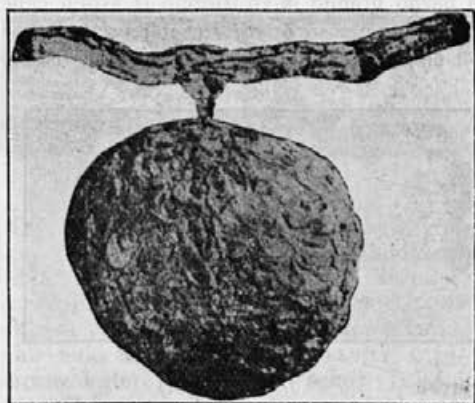
V vsako teh celic nalepi po eno jajčece. Ta osa je namreč kraljica, ki edina zamore leči jajčeca. Zaradi tega izgleda njeno želo drugače kot želo navadnih os; je večje in cevkasto. Jajčeca pa prilepi zato na celice, da ne padejo iz celic. Ko so jajčeca v štirih celicah, izdela osa nove papirnate celice in leže vanje nova jajčeca. Ko ni več prostora za zidanje novih celic, je gnezdo končano. In kraljica — osa ga odda s papirnato varnostno steno iz sive lepenke. Varnostna stena služi za to, da ostanejo jajčka na gorkem. Med-

(Celice na spodnjem delu osjega gnezda)

tem so se jajčeca v prvih štirih celicah povečala. Kakor kožnate vrečice polnijo vso celico. Kakor brez življenja ždijo ti živi mehovi v svojih posteljah. A ko se bliža kraljica s hrano v ustih, se začno

nemirno pregibali: ličinke izlegujejo glave in požrešno požro med ali raztelešene žuželke in vse, kar jim mali nameče v odprte gobčke.

(Osje gnezdo zavarovano z varnostno steno in viseče na lepenkasti vejici.)

S čeljustmi pretrga pokrov svoje celice in počasi zleze na rob svoje celice. Ko jo mati kraljica zagleda, se ji približa, je potrepnje s tipalnicami po perutnicah in se razveseli svojega prvega otroka. Mati je mnogo večja in okornejša, posebno zadek ji je bolj razviti. Tudi ko hčer doraste ni večja, kajti ona ni kraljica, ampak delavka, ki ne leže jajčec in si tudi ne zida gnezda.

Da visijo celice navzdol, ima svoj pomen. Ako ličnik ne je dovolj in oboli, pade iz celice. Kraljica jo nese iz gnezda in jo pusti na tleh. Bolnikov ne trpi v osjem rodu. Razen tega ni treba celic čistiti — vsa nesnaga pade sama iz njih.

Nekega dne pa ličinke ne jedo več. Iz ust se jim izlije nekak sok, ki se strdi in zapre odprti del celice. V zaprti celici se ličinka čudovito izpreminja. S pomočjo hrane ki si jo je bila nabrala kot ličinka v svojem trebuhu, se razvijajo razni udje bodoče žuželke. Prikazujejo se tipalnice, noge, perutnice, se oblikujejo in končno se v celici giblje nežnokožna osica. Njene čeljusti postajajo vedno močnejše in kitin na njenem telesu postaja od dne do dne trši. Ko je trda ne vzdrži osa v svoji tesni celici,

(Razvitek jajčeca do ličinke.)

Ko prilezejo še druge delavke iz svojih celic, se mati kraljica lahko odpočije zakaj vse njeno delo opravljajo sedaj hčere — delavke. Robovi celic se povečajo in na prve celice se sezida novo nadstropje celic. Mati kraljica polaga samo nova jajca v nove celice. Dan za dnem se rodbina veča, iz celic prihajajo nove delavke, ki pomagajo zidati in donášati hrano malim sestricam. Na drugo nadstropje se položi tretje in četrto in ker je še premalo prostora za nebroj čeljusti, se nalože na varnostno steno nove plasti in stare plasti odtrgajo. Tako se gnezdo tudi ob s'ranah poveča.

Če se gnezdo dotika zemlje, začne na tisoče os odnašati zemljo okrog gnezda in v par dneh je volilina dvakrat večja.

Medtem pride avgust v deželo. Ose ne nabirajo več medu iz cvetic, ampak iz mehkega dozorelega sadja. Istočasno zidajo v spodnjih nadstropjih ob vходу v gnezdo posebne in velike celice. Ličinke teh celic se posebno pazno hranijo in ko izlezejo iz svojih celic zavladava posebno veselje v rodu. Princezinje so tu, principi so prišli. Pozabljena je žalost nad smrtjo matere — kraljice, ki jo je bil ubil čmrlj, ko je šla na oddih na zrak. Sedaj

(Kraljica

Delavka

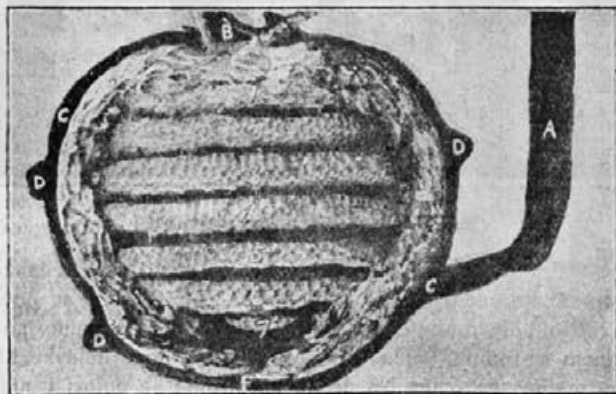
Trot)

(Troje značilnih oblik navadne ose.)

vedo vse ose da ne bo njih rod propadel. Nekatere že sanjajo o velikanskem kraljestvu.

A prišla je jesen. In mlade kraljicine in troji, kakor se sedaj principi imenujejo, so se vrnili. Ali kakšen dom so našli. Vhod jim je bil skoro zaprt od samih mrtvih sestric. Pomrle so, čeravno jim ni manjkalo ne hrane, ne gorkote, pomrle brez vzroka. Na stolice jih je umiralo dan za dnem. In ko so spoznale zadnje delavke da ne zmorejo izrediti zaroda, so potrgale ličinke iz njihovih celic in jih umorile; kmalu za njimi so poginile še one. Le princezinje zbeže iz te velike mrtvašnice, odlete in si poiščejo med vejami sosednih dreves kako varno skrivališče, da v njem prezimijo. One bodo v novem letu matere novega rodu ki bodo na jesen izginili in iz katerega se bodo zopet rešile samo nove princezinje.

Staro gnezdo v zemlji pa polagoma razpade. Iz vseh krajev priromajo pogrebci iz rodu žuželk in požro mrtve delavke; gnezdo napadejo molji in ga razdero, tako da ne ostane ničesar več, kar bi spominjal na nekdanjo slavo in moč.

A. Vhod. B. Korenina, na katero je gnezdo pritrjeno. C. Prostor med varnostno steno in rovom. D. Prostor za delavke, ki delajo na zunanji strani stene. F. Edini vhod v gnezdo. 1 - 7 satovja. Satovje 1. je prazno in služi kot pribežališče odraslim osam po noči ali ob slabem vremenu.

Z R N C A

Tolstoj in stražnik.

O velikem ruskem pisatelju Levu Tolstem se pripoveduje tale dogodbica. Nekoč je šel po glavni moskovski ulici, ko vzbudi njegovo pozornost gneča na nekemu vogalu. Brž je pristopil in videl, kako neki stražnik surova ravna s pijancem, katerega tira pred seboj. Tolstoj je stopil k stražniku in ga resno pokaral: «Znaš brati?»

«Da,» odgovoril je stražnik.

«Imaš doma na polici sveto pismo?»

«Imam!» se je glasil odgovor.

«No, dobro. Pojdi domov in beri ukaz, ki ti veli: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.»

Stražnik je gledal ves začuden, nato se je pa ojunčil in vprašal: «Znaš brati?»

«Seveda znam,» je odgovoril Tolstoj.

«Imaš doma «Pravilo za stražnike?»»

«Ne,» je Tolstoj odgovoril.

«No, potem jih kupi in beri, kaj pravi zakon o postopanju s pijanci.» Po teh besedah je stražnik vinjenega dobrovoljčka na enako mil način kot prej gnal na bližnjo orožniško postajo.

Konec kitajskega zidu.

Najdaljši zid na svetu, ki je obenem največje čudo sveta, je znani ogromni kitajski zid, ki se razteza v dolžini 2300 milj in zapira Kitajsko od morja do centra Azije. Zid je največja obrambna stavba vseh časov in narodov ter je bil zgrajen pred 2200 leti, torej v tretjem stoletju pred Kristusom. Zgradil ga je kitajski cesar Či-hvag-le. Zid, ki je služil za obrambo pred vpadi divjih Mongolov in kasneje tudi za obrambo pred drugimi narodi, bo sedaj deloma porušen. Kako ogromno delo je bilo potrebno za zgradbo tega zidu je razvidno iz tega, da se je za njega graditev porabilo okoli tristo milijonov kubičnih metrov kamenja. Koliko časa so ga zidali, koliko milijonov ljudi je bilo pri

zgradbi zaposlenih, ne ve nihče in je to še danes zagonetka. Zid gre čez nerodovito golo gorovje, preko neobljudenih krajev. Vse to kamenje za zid, ki se vzpenja po gorah in pada v strme soteske ter se vleče kot ogromna kača, so morali prinesiti iz oddaljenih krajev, preko rek in jezer. Ta zid bodo sedaj deloma porušili, kamenje pa bodo porabili za stavbeni material.

Strela na Kavkazu.

Prebivalci Kavkaza imajo veliko spoštovanje pred nevihto. Če koga ubije strela, tedaj pravijo, da ga je odnesel prerok Elija. Zaženo silen hrup, okoli mrliča neprestano skačejo in plešejo. Od vseh strani prihajajo sosedge, da dostojno proslave prerokovo delo. Ko se nevihta poleže, preoblečejo mrtveca, polože ga na nosilnico v isti legi, v kakršni se je pokojnik nahajal takoj po smrti. Po tem opravilu začno znova rajati. Bližnji sorodniki so prav tako razposajeni in veseli kakor drugi, to pa zato, ker bi se z otožnim izrazom na obrazu zamerili preroku Eliji.

Alkohol in možgani.

Možgani leže v lobanji. Iz njih in iz hrbtenjače, ki je v hrbtenici, izhajajo nežni živci kot bele niti ter prepletajo vse telo. Možgani so sedež duševnega življenja. V njih se rodi naša misel in želje. Kakor po brzojavnih žicah gredo po živcih iz možganov do vseh udov ukazi, kako naj se gibljejo in kaj naj delajo. Živci pa tudi dovajajo dojme od telesnega površja v možgane.

Za možgane in živce je alkohol hud strup. Na nje uplivajo alkoholne pijače zelo kruto. Znano je, da se začne opitemu človeku pamet mešati. Ne more jasno misliti, govori prazne čenče, jezik se mu zapleta, oči se mu izbulijo in nemno in debelo gledajo pred se. Roke se mu tresejo, da prevrne kozarec in raztresa jedila. Če vstane, ga noge ne

nesejo, opoteka se na desno in levo, dokler ne pade, se pobije in obleži. Vsled alkohola, ki je prišel v možgane, pijancu otrpnejo živci in odpovedo svojo službo.

Včasih postane pijanec ves divji, jezi se nad vsem, zmerja in žali ljudi, jih pretepa in besni, kakor nikoli v treznosti. Mnogokrat dobi kako živčno bolezen, n. pr. božjast.

Mnogim pivcem pa stopi alkohol tako v možgane, da se jim za vedno zmeša pamet in pridejo v norišnico. Polovica vseh blaznih se ima zahvaliti alkoholu za svojo nesrečo.

Še bolj, kot možganom odraslega človeka, škoduje alkohol možganom otrok.

M.

Predsednik Harrison.

Ko je bil Harrison l. 1889. izvoljen predsednikom Združenih držav, so ga prijatelji počastili z imenitno gostijo. Dragoceni šampanjec se je kar cedil s kozarcev in napivali so mu prijatelji ter trkali na njegovo zdravje.

A predsednik Harrison je dosledno trkal s kozarcem vode. Tedaj so ga začeli prijatelji prositi in ga rotiti, naj vsaj danes enkrat velja izjema, naj izpije vsaj majhen kozarček šampanjca svojim prijateljem na ljubo. Vsaj na ta slavnostni dan naj jih usliši. Vedno nujnejše in iskrenejše so ga prosili.

Slednjič se je dvignil Harrison in spregovoril: «Kaj želite, gospodje moji? Ko sem se s svojimi dvanajsterimi tovariši poslovil od šole, sem naredil obljubo, da vse svoje življenje ne bom okusil niti kapljice kake opojne pijače. Te obljube še nisem prelomil nikdar. Vsi moji dvanajsteri tovariši ležijo že pod zemljo — ker so pili. In jaz? Tej obljubi se zahvaljujem, da sem tako zdrav, tako srečen in sem imel toliko vspeha v življenju. Ali hočete, da prelomim svojo obljubo?»

Po teh besedah ga niso več nadlegovali, ker so vedeli, da je njihov prijatelj

Harrison preveč stanoviten, da bi prelomil svojo obljubo in abstinenco.

M.

Požrtvovalnost

«Mama,» je dejala mala Marica, «dovoli mi, da dam revnim otrokom nekoliko denarja.»

Mati, ki ji je bila hčerina želja všeč, a ki je hotela spoznati, če je njena požrtvovalnost res prava, ji odgovori: «Prav, ljuba hčerka. Ako se odpoveš za ves teden slaščic, si lahko toliko prihraniš, da jim pomagaš!»

Marica se je zamislila in vprašala:

«Kaj morajo biti ravno slaščice, katerim se moram odpovedati?»

«Ne, lahko je kaj drugega nepotrebnega.»

«Torej se bom odpovedala milu za teden dni, mama,» je dejala Marica.

Ura kot kompas.

Malokdo ve, da nam navadna žepna ura zelo lahko služi kot kompas. Ako držimo uro, tako da kaže krajši kazalec proti solncu, tedaj se jug nahaja natančno med številko 12 na uri in koncem krajšega kazalca. Ako n. pr. poizkusimo to ob 4. uri popoldne, je jug tam kamor kaže števil. 2, ki je med 12 uro in 4.

Tigrova krvoločnost.

Tiger je strah prebivalcev Indije. Stotine ljudi je že postalo žrtev njegove krvoločnosti. Ali Indijci se ne boje tigra le zaradi tega, boje se ga tudi, zato ker pravijo, da se človek izpremeni v tigra, ako poje neke vrste zelišča.

Ako okusijo tigri človeško kri, ne pozna njihova krvoločnost več mej — ponoči napadejo selišča in napadejo in raztrgajo vsakega, ki se ni bil spravil na varno v hišo in dobro zapahnil duri. Pripovedujejo, da je en sam tiger nekje v Indiji raztrgal in požrl 127 oseb v enem samem letu! Strah pred zverjo je bil tako velik, da se ni nihče od sosednih vasi upal v vas, ki jo je tiger noč za nočjo obiskoval in poleg katere je imel svoj brlog.

KOTIČEK MALIH

ZIBLJE SE VEJA...

Ziblje se veja, oj gori in doli:
Škratec na veji kot kralj vam sedi.
— Hije! Hihi: le naprej! se smeji.

Pravi pa žaba mu: — Ej, pa ne gre,
ej, pa ne gre naprej! — Kaj ne! Saj gre.
Škratec je jezen, a žaba: — Pa ne!

— Spaka žabaška ti, saj nič ne veš!
— Ej, pa ne gre, pa ne gre; kvak, kvak!
Škrabec zaziblje se močno: trik-trak!...

Veja se zlomi in škratec: štrbunk!
v vodo prekalno vam pade kot snop:
— Gotovo posul se nebeški je strop!...

Ivan Lenardič,
Kojško.

SOUČENKI LENKI MOČNIK.

Kako nam je žal, da je Lenka umrla!
Kako bo dolčas, ker je ne bo nikdar
več v šolo! Komaj 12 let je imela, pa je
moral v črni grob. Bila je dobra, tiha,
miroljubna. Vse smo jo rade imele. Zelo
rada je hodila v šolo; še nekaj dni pred
smrtjo je rekla g. katehetu, da bi šla
rada v šolo. Bila je med najboljšimi
učenkami. Imela je dobro uro daleč do
šole, pa je še pozimi redkokedaj zamu-
dila.

Lenka je zelo ljubila cvetlice in rada
čitala knjige. Na «Novi Rod» je bila na-
ročena usako leto. Bila je tudi trdna
abstinentka; nikoli ni pokusila nobene
alkoholne pijače. Pa tudi pobožna je
bila pokojna Lenka. G. katehetu, ki je
prišel z Bogom, je rekla, da bo kmalu
prišel po njo sv. Alojzij.

Uboga Lenka je zbolela kmalu po Ve-
liki noči. Prehladila se je, ko je šla bosa
trebit senožet. Imela je špansko bole-
zen in vnetje možgan. Ko smo izvedele,
da je zelo bolna, smo jo šle učenke 6.
š. l. obiskat in ji nesle nekaj daril. Re-
vica je bila tako slaba, da je samo ne-

katere spoznala. Bile smo nekaj časa pri
nji, nato smo ji dale roko in se poslo-
vile od nje, poslovile za vedno. V četr-
tek 15. maja ob 11. uri je umrla.

V petek popoldne po pouku smo jo šle
kropit in ji nesle sveže šopke cvetic in
venec iz sleča, ki so ga nabrali Lenkini
součenci. Venec so spletle v šoli gospo-
dične učiteljice. Na njem je bil bel trak
z napisom: «Zadnji pozdrav svoji so-
učenki». Na mrtvaškem odru je bila zelo
lepa. Imela je belo obleko in usa je bila
v cvetlicah.

V soboto pa smo spremili pokojno
Lenko do njenega sedanjega mirnega
doma. Vsi učenci in učenke smo se ude-
ležili pogreba. Šli smo ji naproti izven
vasi. Tam smo ji zapeli žalostinko
«Gozdnič je že zelen», potem pa odšli s
krsto skozi vas v cerkev k sv. maši.
Nekatere smo nesle sveče, druge pa
šopke in vence. Bilo je zelo žalostno;
zelo smo se jokale. Ko so jo po sv. maši
položili v jamo in so gg. duhovniki od-
molili molitve, smo ji še zapele «Poči-
vaj tovarišica mila». Nekatere smo jo
nato poškrpale in smo žalostne odšle,
druge pa so počakale, da so položile
šopke in vence na grob.

Težko nam je, zelo težko po ljubi
Lenki; a tolažimo se, da se sedaj ona
veseli med angelji v nebesih in moli
za nas.

Lenkine sošolke,
učenke 6. š. l. v Sp. Idriji.

DUTOVLJSKA ŠOLA ŽALUJE.

Četrtek dne 22. maja t. l. je bil za
našo šolo najžalostnejši dan, kar jih
pomnimo. Ob 10. uri in pol je utonil
Renčelj Venceslav iz našega razreda.
Gospodična učiteljica ga je imela jako
rada, ker je bil najprirednejši učenec 3. š.
l. V častnem seznamu je bil vedno prvi
upisan. V četrtek je bil semenj v Sežani.
Njegovi starši so odšli tja ter sinčka pu-

stili doma s starim očetom. Ob 10. uri je šel lovit ribe na Lokev. Uro prej ga je svaril neki mož, da naj ne lovi rib, da se mu lahko pripeti nesreča. A zaman! Deček lovi dalje. Kol z mrežo mu pade v vodo. Venceslav spleza po zidu do površja vode, da bi dosegel kol. Prvikrat se mu je to posrečilo. Čez nekaj časa mu pade kol še enkrat v vodo. Po isti poti pleza po kol. Ali, o joj! Ko hoče doseči kol, se mu spodrsne in pade v vodo. Z njim je bil Tavčar Vid. Ko je padel Venceslav v vodo, mu je podajal nek kol, da bi se oprijel zanj. V vodi pa zviže potapljačega krč. Vid teče ves prepaden od strahu klicati ljudi. Najprej pove dekletu, ki je plela na njivi. Ona hiti pogledat, če je res. Nato steče povedat domov in skliče več ljudi skupaj. Neki mladenič vzame lestvo in grablje.

Rešitev pa je bila nemogoča, ker je bil nesrečni otrok že mrtev. Nato pritečemo otroci in fantje. V vodo je šel Gomezelj Josip. Potegnil ga je že mrtvega iz vode. Položili so ga na tla in pogrnili z neko odejo. Tam je ležal mrtvi Venceslav, bled in mrzel. Iz nosa so mu tekale bele pene. Kako me je pretresel pogled na utopljenca! In ko sem pomislil, kaj bodo občutili ubogi starši, ko izvedo o strašni nesreči, sem bil hudo žalosten. Sklenil sem, da nikdar ne grem lovit rib in iskat nevarnosti.

Pogreb je bil v petek ob 6. uri zvečer. Popoldne istega dne smo znesli v šolo mnogo zelenja in cvetja. Gospodične učiteljice so nam pomagale splesti lep venec. Napravili smo tudi 32 šopkov.

Na šolskem dvorišču smo se zbrali šolski otroci. Eni so nesli šolski venec, drugi so nesli domači venec, dve deklici sta šli s križem, 8 dečkov iz 6. razreda je neslo krsto. Ko smo šli na pokopališče, sem jaz stregel gospodu duhovniku. Duhovnik nam je napravil pretresljiv govor ob odprtem grobu. Venček nam glasno kliče iz temne jame: «Otroci, ubogajte starše in svoje predstojnike v cerkvi in šoli!» O, dragi Venceslav! Počivaj sladko v prezgodnjem grobu!

Razcvel se še ni bil Tvoj cvet,
ko v vodi moral je zveneti;
prekrasem bil je za ta svet,
Bog sam ga hotel je imeti.

Pojani Angel,
4. šol. l. v Dutovljah.

MRAVLJIŠČE NA ŠOLSLEM VRTU.

Včeraj dopoldne, okrog desete ure, so nas peljali gospod učitelj na šolski vrt, kjer smo si ogledali mravljišče. Dokaj časa so se trudile mravlje, da so nanesele tako velik kup. Ta kup je podoben majhnemu hribčku. Poleg mravljišča je rasla neka češplja, za katero se je prijel neki moj součenec. Toda hitro je zmaknil roko, kajti mravlje, ki so hodile gor in dol po češplji, so mu prišle tudi na roko in ga močno vščipnile. Na mravljišču smo videli polno majhnih lukenj, po katerih so hodile mravlje, ene v mravljišče, druge iz mravljišča. Nazaj gredoč smo odžagali neko črešnjevo vejo, ki se je preveč približala tlom. Med žaganjem so se gospod učitelj nekoliko pošalili z nami. To je bilo takole: meni so rekli, da naj grem na črešnjo, da bom stal na veji, da bodo oni lažje žagali. Ko sem bil na veji, so rekli, da bodo toliko časa žagali, da bom tudi jaz padel na tla. Seveda jim tega nisem veroval, ker sem vedel, da se oni samo šalijo. Po končanem delu smo se urnili nazaj v šolo, kjer so nam narekovali gospod učitelj neko pesemco.

Lenasi Jožef,

učenec 2. odd. viš. skupine v Orehku.

PLAT ZVONA!

Grozno se razlega v nočno tihoto plat zvona. Kaj se je neki zgodilo? Po vseh stanovanjih se mahoma prižgejo luči. Velika množica dere na ulico, kjer se nudi grozen prizor. Goreči jeziki že objemajo streho, tramovje poka. Gasilci se trudijo, da bi obvarovali vsaj najpotrebnejše. Zenske nosijo vodo. Vse je na delu. Že se podira tramovje. A čuj!

Grozen krik se zdajci začuje iz podstrešne sobe. Stara ženica je ostala v tem strašnem plamenu. Vseh se je že polastil obup. Toda iz množice se pojavi človek, ki je pripravljen tvegati žiuljenje za svojega bližnjega. Hitro pristavijo lestvo. Kmalu izgine v dimu. Vedno bolj se razdira tramovje in z glasnim ropotom pade streha v notranje prostore.

A na lestvi se že pokaže junak, držeč v naročju nezavestno ženo. Vsi ga sprejmejo z radostnimi klici.

Hočevarjeva Hedvika,
II. meščanskega raz. v Idriji.

JANEZ
TRDINA

(1830-
1905)

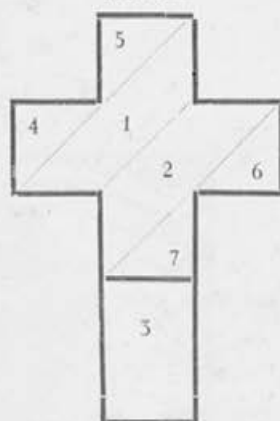
Profesor Janez Trdina, iz Mengša pri Kamniku, nam je napisal prekrasno zbirko «Bajke in povesti o Gorjancih», ki jih je po svoje ustvaril največ po narodnih pravljicah, ki jih je nabral med ljudstvom. Tu in tudi v drugih spisih zdržuje Trdina resnično življenje s pravljicnimi in bajeslovnimi dogodki. To je posebnost Trdinovega sloga. Poleg najbujnejše fantastnosti postavi Trdina pravo vsakdanje življenje. Posebno vzoren in lep je Trdinov jezik.

Trdina je bil Slovenec z uso dušo. Sovražil je nasilje vlad, ki so tlačile naš narod. V «Bahovih huzarjih» razkriva nasilje nemške avstrijske vlade. Zaradi tega je moral pustiti profesorsko službo v Reki ter je odslej živel v Novem mestu v pokoju.

„Piramida“

Mozaik

Računska uganka.

Medtem ko napravi zajec 5 skoke, skoči pes v istem času 2-krat, torej 9 zajčjih skokov = 6 skokov psa. A pes preteče isto pot v 6 skokih, zajec v 12, tedaj izgubi zajec vsakih 6 skokov psa — razdaljo 5 svojih skokov. Bo tedaj izgubil razdaljo 60 skokov, med tem ko bo pes skočil 72-krat. Pes ga dohiti tedaj v 72 skokih.

Šaljiva uganka.

Ovci sta gledali druga proti drugi.

Besedna uganka.

Iz besede rožmarin zamoremo napraviti besede: roža, riž, Rim, rano, mož, mir, nož, žar, žir, mira.

Vse uganke so skoro prav rešili:

Lisjak Franc in Stanko iz Ustja; Mirko Krek iz Kostanjevice na Krasu; Krošelj Egon, Keber Franc in Stanislava, Kerševan Viktor iz Sv. Jakoba pri Trstu.

Izrečana je bila:
Kebrova Stanislava
iz Sv. Jakoba.

Prejela v dar:
blago za poletno-
obleko.